

ראשית דבר

בליל שבת קודש פרשת ויצא, י"א בכסלו תשס"ג, התחולל קרב קשה בחברון, שעה שמחבלים תקפו את 'ציר המתפללים' המוביל ממערת המכפלה לקריית ארבע. בנו, סגן דני כהן הי"ד, סמ"פ בחטיבת הנח"ל, יצא בראש כיתת הכוננות הפלוגתית על מנת לסיים את הקרב ולחלץ נפגעים. בפעולה זו נפל יחד עם עוד אחד עשר לוחמים; חיילי צה"ל, משמר הגבול, וכיתת הכוננות של קריית ארבע.

בדני היה שילוב מיוחד של כהן ולוחם, איש אמונה וגבורה, אוהב חיים ורואה בהם את הטוב והיפה. מידותיו אלו, וסמיכות תאריך הקרב לחנוכה, הם שהולידו את הספר שלפניכם.

למעלה מאלפיים שנה עברו מאז ימי החשמונאים, ודומה שהחג ותכניו הם כמעייין המתגבר. כל דור ודור שותה ממנו לרוויה, טועם בו טעם חדש, ומקבל ממנו הארה מיוחדת. דורנו זה, דור של תקומה וציפייה לישועה, מוצא לו מקום רב להתגדר בבירור ענייני החג. דורנו מחדש בהבנת הצדדים ההיסטוריים והגיאוגרפיים של מלחמת החשמונאים; שאלות הלכתיות אקטואליות, בכללן בירורים בדיני מנורת המקדש; עיסוק מחדש ופורה בתנ"ך ומדרשי חז"ל; ופרקי הגות ומחשבה על משמעותו של החג, במיוחד לנוכח העימות המתמשך עם תרבות יוון על גילוייה העכשוויים. לכל אלה ועוד ניתן ביטוי בקובץ זה. "ומהאי טעמא נקרא חנוכה, שיש בכל שנה התחדשות והתפשטות הנס בכל שנה כפי הדור" (שפת אמת, חנוכה תר"מ).

שם הספר 'באורך נראה אור' מבטא את האמונה בנצח ישראל, שלא ישקר ולא ינחם, ויאיר אור חדש על ציון, אור שנרות החנוכה הם לו כהקדמה וכעדות. כך נאמר במדרש תהלים (מזמור לו):

כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור. אמר רבי יוחנן: מעשה היה באחד שהיה מדליק נר וכבה. היה מדליק, ושוב כבה. אמר: עד אימתי אני מתייגע בנר זה, אחכה לאור השמש ואלך לאורו. כך ישראל, נשתעבדו במצרים ועמד משה וגאלם, וחזרו ונשתעבדו בבבל... חזרו ונשתעבדו בעילם ובמדי ופרס... חזרו ונשתעבדו ביוון, ועמדו חשמונאי ובניו וגאלום. חזרו ונשתעבדו באדום הרשעה, אמרו ישראל: הרינו נתיגענו מהיותנו משתעבדי... עכשיו אין אנו מבקשין לגאולת בשר ודם, אלא גואלנו ה' צבאות שמו קדוש ישראל. ואין אנו מבקשין שיאיר לנו בשר ודם מעתה, אלא שיאיר לנו הקב"ה.

עבורנו, המשפחה, נוצקה משמעות נוספת במילים 'באורך נראה אור', כמכוונות אל דני. אור דמותך, דני, מכוון ומאיר את דרכנו, לעלייה מתהומות הצער והייאוש אל חיים של אמונה ותקווה.

אנו רואים את הפרק בספר שמתאר את אישיותו של דני כמשלים לחלק העיוני וכמשתלב בו. פרק זה ממחיש, לדעתנו, את תכניו המיוחדים של החג, ונותן לגבורה ולטהרת

הנפש אחיזה בחיי המעשה. אם סיפורו של דני יחזק את הקורא, ויגביר בו את הרצון לעשיית טוב, תהיה זו לדני הנצחת אמת.

אנו מבקשים להודות מקרב לב לכותבי המאמרים – בני משפחה, ידידים ומוקירי זכרו של דני, שגרתמו לכתובה והקדישו מזמנם ומרוחב דעתם לספר זה.

בני משפחה וחברים רבים סייעו לנו בריכוז ובמיון החומר, בהקלדה ובהגהה, ובכל הצדדים הטכניים שנלווים ללידתו של ספר. במיוחד נציין את חברי הקרובים, אחיותיו וגיסיו של דני: יהודה דבולצקי, יובל וולץ, נעמי שטיין, רונית ועזריה אריאל, מירב ויוסי שנקמן. כאן המקום להודות לכולם, ועמם לנציגי צה"ל ונציגי היישוב היהודי בחברון, על תמיכתם ומסירותם היוצאת מן הכלל, מאז נפילתו של דני.

תודה מיוחדת לחברנו ד"ר ישראל רוזנסון, אשר נטל על שכמו בהתנדבות את השותפות במלאכת העריכה והכתיבה, ועשה בה לילות כימים. בנסיונו הרב, דייקנותו ורגישותו, היה לנו לעיניים. ולחתננו הרב עזריה אריאל שנרתם ללא לאות לעשייה, הן בתכנון, הן בעריכה, והן בקשר עם כותבי המאמרים, וסייע בדבקות בכל עניין שעמד על הפרק. תהי משכורתם שלמה מעם ה'.

מר צבי שטיינר עיצב את השער ואת צורת הספר. הדבר היה כרוך בטרחה מרובה, ועל כך תודתנו העמוקה. ועמו לגב' אביבה כהנא וצוותה בסטודיו יובל טל, שעמלו במסירות ובסבלנות ולא חסכו כל מאמץ במלאכת ההבאה לדפוס, למנהלי דפוס העיר העתיקה, על טרחתם ורוחב לבם, ולמשפחת ויס בעלי כריכת ויס – בית שמש, על נדיבותם ויחסם המיוחד.

עוד יבואו על התודה, על מתן ההסכמה לשימוש בזכותם על תמונות, וסיוע באיתור חומר שנדרש לספר:

מוסד הרב קוק. מוסד ביאליק. החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה. ספריית פועלים. יד יצחק בן צבי. הוצאת כתר. הוצאת אשכול.

הנהלת מוזיאון ישראל, והגב' חיה בנו'מין.

בית הספרים הלאומי, האוניברסיטה העברית. שלמה גולדברג, האיש אשר על הספרים, תרם ועזר רבות ללא לאות. אנו מודים לו על ידידותו.

גב' שלומית גדות, ארכיון מורשת חברון – בית הדסה, ומר דוד וילדר, דובר היישוב היהודי בחברון.

תודה מקרב לב למחלקת התרבות בעיריית ירושלים, והעומד בראשה מר עודד פלדמן, על סיועם הנדיב להוצאת הספר.

ועל כולנה, תודה לה', שנתן לנו את דני, ותפילה, שיינתן לנו כוח להתמודד עם אבדנו.

ההורים

יהודה ונאוה כהן

כסלו תשס"ד

יום השנה הראשון לנפילתו של דני